

 Bøger (<https://www.historie-online.dk/boger>)

Temaer (<https://www.historie-online.dk/temaer-9>)

(/)
HistorieLab (<https://www.historie-online.dk/historielab>)

Arkiv (<https://www.historie-online.dk/arkiv>)

Bliv medlem (<https://www.historie-online.dk/bliv-medlem>)

 (/)

> Forhistorisk tid, antikken, arkæologi (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12>)

> Bøger (<https://www.historie-online.dk/boger>) > Anmeldelser (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>)

> Kejser af Rom

← Forrige artikel (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/gudme-iron-age-settlements-and-central-halls>)

Kejser af Rom

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 374

Del artikel:

(<https://www.facebook.com/sharer/sharer.>

u=[https://www.historie-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/kejser-af-rom)

online.dk/boger/anmeldelser-

5-5/forhistorisk-tid-12-

12/kejser-af-rom)

([https://twitter.com/home?](https://twitter.com/home?status=)

status=. Aktiviteten kan ses

på <https://www.historie->

[online.dk/boger/anmeldelser-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-)

[5-5/forhistorisk-tid-12-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-)

[12/kejser-af-rom](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-12/kejser-af-rom)) **in**

([http://www.linkedin.com/shareArticle?](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=https://www.historie-)

[mini=true&url=https://www.historie-](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=https://www.historie-)

[online.dk/boger/anmeldelser-](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=https://www.historie-)

[5-5/forhistorisk-tid-12-](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=https://www.historie-)

[12/kejser-af-rom&title=\)](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=https://www.historie-)

Mary Beard

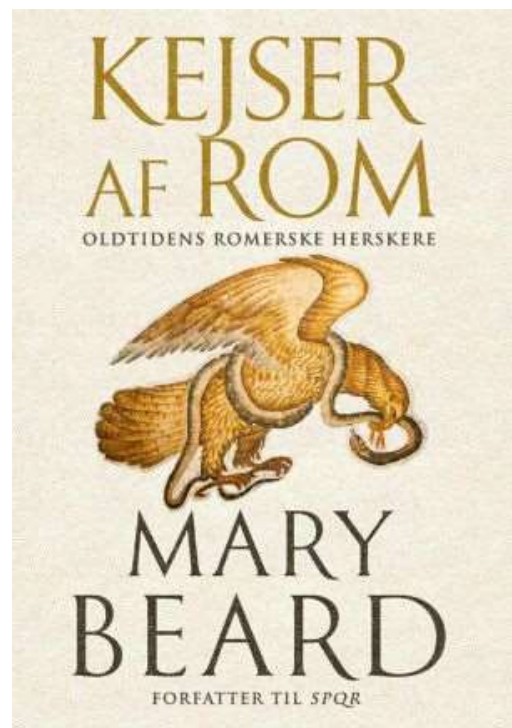
Kejser af Rom - oldtidens romerske kejsere

Gads Forlag. 518 sider, ill, 399,95 kr.

"Kejser af Rom" – Mary Beards nye mesterværk

"Kejser af Rom - oldtidens romerske kejsere" er en vidunderlig fortælling om kejsere, tjenestefolk, bygninger og kunst skrevet af en aldeles veloplagt historiker. Få kan som professor Mary Beard tage læserne ved hånden og føre dem gennem historien, så man nærmest får en ekstatiske oplevelse – byggende på hendes helt utroligt store viden om oldtidens supermagt: "Imperium Romanum".

Af Erik Ingemann Sørensen

Billedet er fra Hadrians pragtvilla – Tivoli – uden for Rom. Når der var middag, kunne de liggende gæster se ud over det store bassin, springvand og et orgie af blomster. (Foto: HPN).

Få er så velbevandret i den romerske historie som Mary Beard – og få er så fremragende en formidler som denne lærde professor. Det kunne man opleve sidste år, da "De tolv cæsarer. Magtens billeder fra antikken til den moderne verden udkom". (anmeldelse kan læses her):

<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/spqr> (/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/spqr)

I sine fortællinger sætter Mary Beard helst mennesker i centrum – og det er de jævne borgere, der har hendes store bevågenhed. Hvordan levede de? Hvordan var deres arbejde? Hvordan boede de? Alle mulige vinklinger i forsøget på at kunne give et indblik i og forståelse for det daglige liv.

Mary Beard skriver om sigtet med bogen: "*Kejser af Rom undersøger fakta og fiktioner om disse herskere af antikkens romerske verden, spørger hvad de gjorde, hvorfor de gjorde det, og hvorfor deres historier er blevet fortalt på de ekstravagante, nogle gange uhyggelige måder, de blev. Den ser nærmere på de store spørgsmål om magt, korruption og sammensværgelser. Men den ser også på dagligdags hændelserne i deres liv. Hvad og hvor spiste de? Hvem gik de i seng med? Hvordan rejste de?*". (S.15).

Og det var ikke så lidt, den siddende kejser skulle tage stilling til. I år 6 f.v.t. sad kejser Augustus med en sag, der krævede kejserens afgørelse. I Knidos havde der været et grimt håndgemæng mellem to lokale familier. Det var endt med et tragisk dødsfald.

Romersk natpote fundet i Pompei. Læg mærke til de støttende sidepuder. (Foto: HPN).

Under slagsmålet blev rivalen ramt i hovedet af en natpote. En slave var gerningsmanden – måske ville han blot hælde indholdet ud og tabte herved natpotten. Stedets myndigheder ville retsforfølge slavens ejer for "ulovligt manddrab". Af bevarede arkivalier fremgår det, at kejser Augustus mente, det var "legitimt selvforsvar". Senere nævner Mary Beard en såkaldt graffiti fra Herculaneum: "Apollinaris medicus Titti imp(eratoris) hic cacavit bene". (s.204). Hvor natpotten i Knidos omhandlede et dødsfald, så er der i Herculaneum tale om en vis begejstring. Oversættelsen lyder: "Apollinaris, kejser Titus' (slave-)læge sked godt her." (s.204). Ja – der er mange finurligheder i bogen. Som nu et middagsselskab hos kejser Elagabal (204 – 222) der herskede i perioden 218 – 222. Han, der kun var 14 år, blev kejser, da hans tilhængere havde myrdet den forrige. At komme til middag hos ham kunne være dødbringende. Først kunne man blive spist af med f.eks. kamelhæle eller flamingohjerner. Man kunne komme til at sidde på en pruttepude, der sendte deltageren i gulvet, når luften var slut. Han kunne glæde sine gæster ved at lade rosenblade dale ned fra loftet i store mængder. Ud over de inviterede.

Maleren Lawrence – Tademas fantasigengivelse af en "rosenfest fra 1888. Billedet måler to meter i bredden. Yndefuldt ser det ud. Men det snyder. (Illustration fra bogen)

Bladene blev ved med at falde og falde – i så store mængder – at gæsterne ganske enkelt blev kvalt. Til stor moro for teenageren. Og så er dette kun én af hans mange perfiditeter. Men er det nu rigtigt? Bogen igennem peger Mary Beard på, at de fleste af de mange historier, der omhandler de forskellige kejsere, enten er lobhudling eller nedrakning på alle mulige måder. Klogelig først forfattet efter herskerens død.

Kejserens jobbeskrivelse

Plinius, som især er kendt for sin øjenvidneskildring af Vesuvs udbrud i år 79 e.Kr., holdt den 1. september år 100 en tale i det romerske senat. En lovprisning af kejser Trajan – formen kendt som panegyricus - en lovprisningstale. I tre timer måtte såvel kejser som senatsmedlemmer høre på ordstrømmen. Det interessante er imidlertid, at der undervejs i talen findes en hel række specifikke krav til det at være kejser: han skal være generøs, han skal give underholdning i form af forestillinger (gladiatorkampe og væddeløb), og praktisk støtte i form af mad og penge, til sit folk. Man genkender tydeligt begrebet panem et circensens – brød og skuespil.

Scene fra et hestevæddeløb. Læg mærke til, at der er fire heste, der trækker vognen. Denne er ikke lavet med sikkerhed for øje, så køreren satte i realiteten sit helbred på spil, hver gang der var løb. (Foto: HPN).

Plinius kommer også ind på nogle generelle principper, som kejseren skal have for øje: han skal være åben og ikke føre sig frem med falske påstande og falske bedrifter. Og - med en vending, der afslører hvor indlejret slaveriets sprog var blevet en del i det romerske magtsprog – han skal være som en far for sit folk,

ikke som en slaveherre (dominus), og garantere deres frihed, og ikke tvinge dem i trældom. For senatorerne skal han være som 'en af os' (bogstaveligt, på latin, unus ex nobis).

For et moderne menneske virker dette ret indlysende. Pudsigt er det, at man under pandemien ofte refererede til statsminister Mette Frederiksen som en moderfigur for danskerne – "unus ex nobis". Ganske som Angela Merkel i Tyskland. Dengang!

Men rammerne er sat for bogens vurderinger af de forskellige kejsere. Forfatteren kalder det for "referencepunkter". Naturligvis får vi den historiske og politiske udvikling med. Begyndende med Julius Caesar, som hun med rette betragter som grundlæggeren af autokratiet. Mads Havskov Hansen skrev den 9. april 2017 følgende i netavisen "Pio": *"Et spørgsmål går gennem Europa – autokratiets spørgsmål. Adskillige steder på kontinentet vinder denne på en gang nye og urgamle styreform frem som en modpol til det gammelkendte liberale demokrati, der har gået sin sejrsgang gennem efterkrigstidens Europa. Autokratiet har antaget en ny form, der gør, at det kan spire frem i den jord, der er blevet gødet af et årtis lavvækst og politisk fremmedgørelse."* I Rom begyndte det år 49 f.Kr. Det var, da Julius Caesar med sin hær gik over Rubicon med de berømte ord: *Jacta alea est* – terningerne er kastet. Fem år efter blev han myrdet i Rom.

Maleren Adolphe Yvons fremstilling af Caesar, der skal til at overskride Rubicon (1875).

Mary Beard fortæller, hvordan vejen hermed var banet for det arvelige kejserdømme med Augustus som den første. Manden der overtog en by af sten og efterlod den som en by i marmor. Men det er ikke de pæneste ord, hun har om Augustus/Octavian: *"Octavians bedrifter under konflikterne efter Caesars død ligger et sted mellem det illegale, det ubarmhjertige og det chokerende sadistiske... Hvordan det lykkedes ham at forvandle sit image fra en ung bølle til ansvarlig statsmand og grundlæggeren af et regeringssystem som (på godt og ondt) kom til at eksistere i århundreder, er en af de største gåder i den romerske historie. Men det var en forvandling og en nybranding, der blev signaleret med en kløgtig navneforandring..."* (s.57).

Bordets rolle i Romerriget

Igen og igen bogen igennem fokuserer Mary Beard på stort set alle aspekter af mad, tjenende ånder og kejserlige intentioner. Og understreger: "Vi bør ikke være alt for makabre omkring emnet" sætningen der indleder kapitlet "Døden ved spisning". Og lidt senere: "Men forestillingen om det kejserlige middagsselskab var, at det var en højrisikosituation". Vi er jo pænt ofte med til bords, når Dronning Margrethe har gæster i riddersalen på Christiansborg. Var forestillingen gældende i dag, ja ser man for sig de festklædte deltagere tapsvede af nervøsitet. Hvad vil der ske? Det er en perlerække af fortryllende og fascinerende fortællinger, Mary Beard bærer frem på sølvfade til læseren. Godt suppleret af bogens mange billeder – heraf 24 i farve og 102 i sort/hvid. For det meste fornemt udvalgt. Hertil kommer en række rimeligt gode kort. Man er ikke ladt i stikken på nogen måde.

Der besøges talrige steder i Romerriget, hvor kejserne har sat deres præg. I dag er det ruiner vi ser, men Mary Beard opfordrer til, at man bruger sin fantasi. Og i øvrigt glemmer alt om Hollywoods kulisser.

Kulisser af træ og glasfiber i den romerske filmby Cinecittà. Den er virkelig et besøg værd. Her kan man blandt andet se flere kulisser fra den store tv-serie "Rome". Se nærmere her: https://www.youtube.com/results?search_query=tv+series+rome+season+1 (https://www.youtube.com/results?search_query=tv+series+rome+season+1)

Fiktion er der meget af. Og man skal virkelig tage de mange tv-serier og film med et meget stort gran salt. På den anden side kan det blive lidt for kedeligt, når man kigger med ud fra devisen: Find 10 fejl.

Det skal tilføjes, at man på Netflix kan finde endnu en stor serie om Romerriget. Blandt andet denne episode, der rent faktisk viser, hvad der sker, når en kejser pludselig får storhedsvanvid. Og det var der en betragtelig del, der fik: Nero, Elagabal, Caligula og Commodus. Som i denne episode:

<https://www.netflix.com/watch/80096037?trackId=255824129> (<https://www.netflix.com/watch/80096037?trackId=255824129>)

På en måde kunne jeg blive ved med at skrive om denne fremragende bog. Der er mere end rigeligt at fortælle. Men jeg vil overlade det til kommende læsere at få den helt store oplevelse og viden, de mere end 500 sider byder på. Jeg må konstatere, at det er den oplagte julegave. Den kan virkelig vække interessen for historie. Og for de lidt mere fagligt orienterede kommer den med mængder af ny information.

Vi kan passende lade Mary Beard få det sidste ord. Hun kunne ikke være fysisk til stede ved en historiefestival i Dublin. I stedet kunne man opleve professoren på storskærm. Det blev det faktisk ikke ringere af.

Se med her: <https://www.youtube.com/watch?v=mkSyTA6Fp9c> (<https://www.youtube.com/watch?v=mkSyTA6Fp9c>)

Og kom så ud og få fingrene i dette storværk. Det er det hele værd.

Jeg slutter med en lille bonusgave.

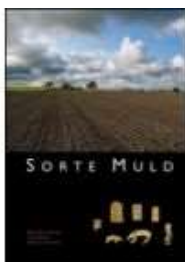

Maleren Kristian Begtorps opfattelse af den evige stad. (Privatfoto).

[Historie-online.dk, den 22. november 2023]

← Forrige artikel (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/gudme-iron-age-settlements-and-central-halls>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

SORTE MULD

(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/sorte-muld>)

MARE NOSTRUM

(<https://www.historie-online.dk/boger/mare-nostrum>)

**METALDEKTIIVERNE -
DETEKTORFUND FRA THY OG
MORS**

(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/metaldektiverne-detektorfund-fra-thy-og-mors>)